

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Janiszewski M.: Regiony węglowo-gospodarcze Polski

Źródło:

Pamiętnik 2 Zjazdu słowiańskich geografów i etnografów odbytego w Polsce w r.
1927. T. 2. Kraków : Komitet Organizacyjny, 1930, strona 95

Artykuł udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt.

„Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39«
H. Maciejewskiej” (SONB/SP/550684/2022)

31. *LUDWIK GRODZICKI, Lwów.*

Rozmieszczenie ludności na Polesiu.*

Referat opracowany został na podstawie spisu ludności z 30 września 1921 r., którego wyniki ogłosił Główny Urząd Statystyczny w Skorowidzu Miejscowości, jakoteż map 1:100.000 i 1:300.000, wydanych częściowo przez Wojskowy Instytut Geograficzny, częściowo przez Preussische Landesaufnahme, Mapy Geologicznej Rzeczypospolitej Polskiej 1:750.000 Państwowego Instytutu Geologicznego, wreszcie Zbioru Drożni.

Teren pracy sięga na północy po 53° N, na południu po 50° 45' N, na zachodzie po 23° 6' E od Greenwich, na wschodzie po granice państwa i obejmuje całe województwo Poleskie oraz graniczące części województw Nowogródzkiego, Białostockiego i Wołyńskiego.

Jako podstawę obliczeń gęstości zaludnienia przyjęto prostokąt 1½ minuty szerokości geograficznej i 3 minuty długości geograficznej czyli około 9·4 km². Po wyłączeniu obszaru anekumeny, obliczono następujące stopnie gęstości zaludnienia: do 10, 10—20, 20—50, 50—100, 100—200, i ponad 200 ludzi na 1 km². Pozatem opracowano wzajemny stosunek anekumeny, lasu bagiennej i suchego, bagien i terytorjum niezalesionego suchego.

Na podstawie powyższych prac oraz na podstawie wysokości i podłoża geologicznego wyznaczono granice Polesia oraz poklasyfikowano poszczególne krainy Polesia pod względem antropogeograficznym i fizjograficznym.

32. *M. JANISZEWSKI, Lwów.*

Regiony węglowo-gospodarcze Polski.*

Rocznik Statystyczny Przewozu Towarów na Polskich Kolejach Państwowych, wydany przez Ministerstwo Kolei na 1924 i 1925 rok, umożliwił szczegółowe studjum zużycia węgla na obszarze Rzeczypospolitej. W roczniku podano wszystkie stacje nadawcze i odbiorcze z ładunkiem, przekraczającym 500 ton.

Na podstawie tego materiału wykreślono mapy zużycia węgla w poszczególnych miejscowościach, znacząc ilości zużyte powierzchniowo, w stosunku 1 mm² = 1000 ton.

Wyniki otrzymane dadzą się ująć w następujące punkty:

1) Linja Warszawa—Lwów dzieli Polskę na dwie połacie. Połać południowo-zachodnia, to gęsta tkanka znaków, charakteryzująca kraj, dla którego węgiel jest potrzebą codziennego użytku. W północno-wschodniej połaci węgiel dochodzi tylko do poszczególnych centrów, pozatem na ogromnych przestrzeniach nie używa się go prawie zupełnie.

2) W części południowo-zachodniej wybijają się na pierwszy plan miejscowości przemysłowe: Zagłębie węglowe, Łódź, Warszawa, Poznań, Częstochowa i t. d. Zjawisko zupełnie zrozumiałe; ilość zużytego węgla może być do pewnego stopnia współczynnikiem uprzemysłowienia.

3) Na obszarze wyżej wymienionym można wydzielić dwa charaktery skupień. Województwa Kieleckie, Łódzkie i Warszawskie cechuje wielka koncentracja w poszczególnych rejonach; na terenie województw Krakowskiego, Lwowskiego, Poznańskiego i Pomorskiego uderza równomierne naogół rozmieszczenie sygnatur mniejszych.

4) Porównując mapy 1924 i 1925 roku ze sobą, stwierdzamy spadek ilości zużytych w niektórych okręgach przemysłowych (Łódź, Białystok, Zagłębie węglowe), wzrost natomiast w miastach mniej uprzemysłowionych (Lwów, Kraków, Stanisławów, Brześć, Tczew, Grudziądz, Toruń, Gniezno, Poznań, Leszno i t. d).

Niezmiernie ciekawe wnioski, zwłaszcza dla polityki taryfowej, nasuwa mapa procentowego zużycia węgla w pasach 100 kilometrowych, licząc od Katowic:

Strefy odległości — 100 — 200 — 300 — 400 — 500 nad 500 km

% zużycia węgla 64·5 2·1 11·0 15·0 6·2 1·2

Z obliczeń wyłączono węgiel, zużyty przez Polskie Koleje Państwowe.